

Guia per mesurar l'economia social i solidària des dels ens locals

Sèrie Economia i Treball

L'economia social i solidària es pot considerar una de les grans novetats de les polítiques de desenvolupament local dels últims anys. En aquest marc, esdevé essencial disposar de coneixement i d'informació sobre aquestes pràctiques econòmiques territorialitzat i comparable.

La guia que presentem aporta mètodes i eines de mesura per als observatoris i les entitats locals. Així, delimita l'economia social i solidària, ofereix una metodologia completa per analitzar-la i recull experiències inspiradores d'aplicació a casa nostra.

El document és el resultat d'un treball col·lectiu que connecta tant amb les iniciatives de l'economia social i solidària com amb la tradició d'observació territorial del món local.

Guia per mesurar l'economia social i solidària des dels ens locals

Autors

Jordi Garcia Jané
Joan Manel Sánchez Griñó

Direcció

Jordi Garcia Jané, LabCoop, SCCL

Amb la participació de

Rubèn Surinach Padilla
Jordi Escudero, Agència de Desenvolupament del Berguedà
Josep Fernàndez, Ajuntament de Badalona
Teresa Udina, Anna Viada i Ester Vidal, Ajuntament de Barcelona
Joan Domingo, Ajuntament d'Igualada
Albert Güell i Betlem Parés, Ajuntament de Manlleu
Xavier Posada, Ajuntament de Mataró
Roger Roca, Ajuntament de Sabadell
Marta Raventós, Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos
Sònia Moreno, Xavier Muñoz i Eva Navea, Ajuntament de Terrassa
Carles Anson, Ajuntament de Vilanova i la Geltrú
Lucía López i Rubén Pérez, Consell Comarcal del Baix Llobregat
Alicia Consegal, Consell Comarcal del Maresme
Montse Tardy i Oriol Mestre, Consell Comarcal del Vallès Occidental
Albert del Amor i Maria Virginia Martínez , Consell Comarcal del Vallès Oriental
Sandra Álamo, Creacció. Agència d'Emprenedoria, Innovació i Coneixement
Jordi Boixader, Josep Maria Canals, Adrià Lomas i Guillem Subirachs,
Diputació de Barcelona
Ester Masana, Mancomunitat Intermunicipal Penedès-Garraf

Amb la col·laboració de la

Xarxa d'Observatoris del Desenvolupament Econòmic Local (XODEL)

1a edició: setembre de 2017

© de l'edició: Diputació de Barcelona
© dels textos: els autors

Producció i edició: Gabinet de Premsa i Comunicació
de la Diputació de Barcelona

Impressió: Departament de Reproducció Gràfica
de la Diputació de Barcelona

Índex

Introducció	7
1. Experiències inspiradores	9
2. Delimitar l'economia social i solidària	12
2.1. Dues aproximacions	12
2.2. Tipologia de les entitats d'ESS	14
2.2.1. Cooperativa	14
2.2.2. Mutualitat	17
2.2.3. Associacions i fundacions	18
2.2.4. Societat agrària de transformació	20
2.2.5. Societat laboral	20
2.2.6. Confraria de pescadors	21
2.2.7. Empresa d'inserció dependent d'una empresa mercantil privada	22
2.2.8. Centre especial de treball dependent d'una empresa mercantil privada	22
2.2.9. Altres	22
3. Metodologia	23
3.1. Creació del cens de l'ESS	24
3.2. Fonts de dades existents	24
3.3. Dades de les iniciatives sociocomunitàries	26
3.4. Neteja i validació de les fonts	27
3.5. Realització de l'enquesta	28
3.6. Explotació i distribució de resultats	29

4.	Qüestionaris per a les enquestes	31
4.1.	Qüestionari bàsic	33
4.1.1.	BLOC I. Dades quantitatives	33
4.1.2.	BLOC II. Democràcia interna i participació	38
4.1.3.	BLOC III. Marc laboral	38
4.1.4.	BLOC IV. Compromís social i ambiental	39
4.2.	Qüestionari complet	41
4.2.1.	BLOC I. Dades quantitatives	41
4.2.2.	BLOC II. Democràcia interna i participació	46
4.2.3.	BLOC III. Marc laboral	47
4.2.4.	BLOC IV. Compromís social i ambiental	49

Introducció

Aquests darrers anys, les iniciatives d'economia social i solidària (ESS) han crescut, s'han multiplicat i s'han escampat arreu del país: cooperatives de treball, associacions i fundacions que presten serveis d'atenció a les persones, grups de consum responsable, entitats de finances ètiques, iniciatives agroecològiques, cooperatives d'habitatge en cessió d'ús, monedes comunitàries, empreses d'inserció...

Actualment, l'ESS és seguida amb interès per una part significativa de la societat, però també per diversos poders públics, especialment ajuntaments, que comencen a fomentar-la fins i tot mancomunadament a través de la Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària (XMESS). L'interès dels ens locals no obeeix a la casualitat, sinó al fet que veuen en l'ESS una bona eina per al desenvolupament local, ja que la majoria d'aquestes iniciatives neixen per resoldre necessitats d'una comunitat determinada, mobilitzen els recursos locals i generen uns beneficis que acostumen a circular dins del territori. A més, com que sovint són projectes integrals, no únicament econòmics, activen la vida cultural i social, i això genera comunitat i ciutadania activa.

La irrupció de l'ESS en les agendes públiques de molts ajuntaments planteja la necessitat de conèixer a fons aquest sector, saber quin impacte social té, quina evolució segueix i els reptes que s'hi presenten. Per donar-hi resposta, la Xarxa d'Observatoris del Desenvolupament Econòmic Local (XODEL), coordinada per l'Oficina Tècnica d'Estratègies per al Desenvolupament Econòmic (OTEDE) de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic Local de la Diputació de Barcelona, ha impulsat la confecció de la *GUIA PER MESURAR L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA DES DELS ENS LOCALS*, un document que és fruit d'un treball derivat de les deliberacions d'un grup de professionals de les administracions locals per arribar a una convenció metodològica sobre com analitzar i mesurar l'ESS, i que pot ser utilitzat per qualsevol que necessiti mesurar aquest sector o vulgui fer-ho.

Així doncs, aquesta guia ofereix una proposta d'acotació de l'ESS —per bé que el sector i la comunitat acadèmica encara no tenen consensuat el concepte ni el nom amb què el dissenyen—, com també una metodologia per mesurar-la, tant en nombre d'entitats, denominació, adreça, data d'inscripció o de constitució i activitat, i alhora en termes del seu impacte social. Per tant, la guia ofereix un recurs que permet disposar d'informació fiable, pertinent, agregable i comparable sobre la situació quantitativa i

qualitativa de l'economia social i solidària en un territori, amb la finalitat de contribuir a divulgar l'ESS i a orientar les decisions de les administracions públiques i d'altres actors, entre ells, de la mateixa ESS. A més, la recollida i la difusió d'aquesta informació ajudarà a enfortir la consciència de sector entre les entitats analitzades i a fer que l'Administració local hi estableixi relació.

1. Experiències inspiradores

No partim de zero. Ja existeixen eines per identificar i analitzar els actors de l'ESS. En primer lloc, esmentem el treball pioner dut a terme per l'Observatori del Vallès Occidental. L'objectiu era identificar els agents de l'economia social que desenvolupen la seva activitat a la comarca i, a més, saber-ne el pes relatiu i els sectors d'activitat en què gaudeixen de més presència. Per recollir les dades, es va sol·licitar la informació de diferents registres administratius i d'estadística oficials, i tot seguit es va sistematitzar i se'n va analitzar el contingut. El treball va quallar en l'informe «L'economia social al Vallès Occidental, 2015».

D'altra banda, els agents representatius de l'economia social i solidària de Catalunya també han ideat diverses eines de mesurament, que esmentem tot seguit.

L'anomenat **balanç social** és un document que ha de descriure i mesurar les aportacions socials, laborals, professionals i ambientals fetes per una organització al llarg d'un exercici. De vegades també s'utilitza el terme «auditoria social». El 2008, la Xarxa d'Economia Solidària (XES) comença a aplicar entre les entitats sòcies que hi estan interessades un primer model de balanç social. Actualment, hi ha dues modalitats de balanç en aquest sentit: la bàsica, que consta de 20 indicadors, i la completa, que en té 77. En la modalitat completa, els 77 indicadors s'estructuren en els capítols següents: democràcia, igualtat, medi ambient, compromís social, qualitat laboral i qualitat professional, a part de les dades generals i econòmiques de l'entitat.

Els objectius del balanç social són diversos. Internament, permet conèixer l'impacte social de l'entitat mateixa, el retorn social que genera i les mancances que presenta per tal de corregir-les. Es tracta, doncs, d'una eina de gestió per millorar l'organització. Externament, els objectius són identificar i diagnosticar l'ESS d'un territori, com també rendir comptes sobre el compromís social i ambiental, tant de l'entitat en concret com de l'economia social i solidària en general, mitjançant l'agregació estadística dels balanços individuals i la publicació d'un informe anual.

El sistema de recollida d'informació del balanç social es basa en una aplicació en línia, la qual cosa permet a les entitats respondre a la informació que es demana, integrada per variables quantitatives (valors en euros, nombre de persones...), preguntes «sí/no» i preguntes de text lliure. Els *inputs* que s'obtenen són sobretot quantitativs, però amb molta capacitat d'agregació de les dades individuals en dades conjuntes i de comparabilitat entre iniciatives, i entre territoris i tipus d'iniciatives, sectors d'activitat, etc.

El 2017, l'Ajuntament de Barcelona ha acordat que el programa informàtic del balanç social sigui el fonament per seguir la implementació de les clàusules socials i ambientals de contractació del consistori. D'aquesta manera, el coneixement col·lectiu generat al llarg dels anys per l'economia social i solidària pot contribuir a incloure criteris socials, ambientals i democràtics en la contractació pública.

En aquests moments, un centenar llarg de cooperatives, associacions, fundacions, societats laborals i altres entitats fan el balanç social de la XES.

El **Pam a Pam** es defineix com el mapa col·laboratiu que mostra iniciatives de consum responsable i d'economia solidària de Catalunya. Es tracta d'una iniciativa del SETEM i la Xarxa d'Economia Solidària (XES). Consisteix en un mapa interactiu que permet cercar iniciatives d'aquest tipus —els punts Pam a Pam—, segons territori, sector d'activitat i compliment de criteris de l'economia solidària.

Els quinze criteris que defineixen un punt Pam a Pam, i que cal verificar amb l'emplenament d'un qüestionari per part d'un enquestador que visita l'entitat, són proximitat, comerç just, transparència, integració social, intercooperació, participació en xarxes, finances ètiques, ecologia i sostenibilitat, gestió de residus, eficiència energètica, forquilla salarial, desenvolupament personal i professional, equitat de gènere, democràcia interna i programari lliure.

El Pam a Pam opta per un sistema de recollida participativa d'informació basat en entrevistes presencials, amb un qüestionari de preguntes tipus «abcd», en què els inputs d'informació que s'obtenen són qualitius i de molta profunditat. Aquest sistema de recollida d'informació, a més de servir com a procés formatiu per a la ciutadania que hi participa fent d'entrevistadora, permet identificar i diagnosticar l'ESS del territori, com tenir també un contacte directe amb les entitats, el qual afavoreix l'articulació de les iniciatives i la creació de xarxes territorials d'economia solidària, a més de permetre detectar bones pràctiques.

L'Ajuntament de Mataró ja ha fet servir el Pam a Pam com a eina d'identificació d'iniciatives i dinamització de l'ESS, i ara s'utilitza al Bages, a Girona i al barri barceloní de Gràcia. La fórmula consisteix a fer que l'Ajuntament contracti el Pam a Pam i que, al seu torn, aquest contracti una persona del territori perquè entrevisti les iniciatives. De les entrevistes es genera un informe-diagnòstic agregat sobre el grau de compliment de criteris per part de totes les iniciatives, i un informe personalitzat per a cada iniciativa amb el seu compliment particular i recomanacions de millora.

Altres eines d'identificació i/o mesurament del sector són el **baròmetre cooperatiu**, que dona a conèixer anualment les dades de les cooperatives de treball federades a la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC), el context en què es desenvolupen i les seves necessitats, i **valorsocial.coop**, una eina similar al balanç social que serveix per calcular el valor social generat per les cooperatives. Ambdues eines han estat elaborades per la FCTC.

Per últim, els **ateneus cooperatius**, promoguts pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat, han començat també a identificar les cooperatives i societats laborals del territori on actuaran.

Així mateix, l'Ajuntament de Manlleu ha iniciat un procés per detectar iniciatives d'ESS al territori. En el seu cas, combina les metodologies del Pam a Pam amb la del balanç social. Inicialment es va emprar el qüestionari del Pam a Pam per tal que les entitats d'ESS del municipi es coneguessin entre elles, amb entrevistes creuades, i això va servir per apropar-les i articular-les. Ara, en una segona fase, per fer una identificació de tota la comarca d'Osona i obtenir estadístiques agregades, s'utilitza una evolució dels indicadors bàsics de balanç social i s'ha llogat a la XES una rèplica de l'aplicació informàtica per fer la recollida de dades.

Per últim, val la pena esmentar una iniciativa francesa, l'**Observatoire National de l'ESS**, una entitat promoguda pel Conseil National des Chambres Régionales de l'Économie Sociale (CNCRES). Aquest observatori sorgeix en un context d'auge de l'ESS a l'Estat francès, del qual es desprèn la necessitat d'augmentar-ne la visibilitat social i també la d'orientar les estratègies dels poders públics i dels actors de l'ESS a favor del desenvolupament econòmic i social. Amb aquestes dues finalitats, l'observatori del CNCRES compila les dades regionals, elabora estudis nacionals i interregionals sobre l'ESS, la compara amb l'economia convencional, i dissenya eines que mesurin l'aportació de l'ESS i la seva utilitat social.

Per fer la seva feina, l'Observatoire disposa de dues instàncies consultives, el Comité de Pilotage, que defineix les orientacions estratègiques de l'observatori, i el que seria el consell científic, format per experts en anàlisi estadística, desenvolupament econòmic i ESS, que valida les metodologies de producció i d'anàlisi de dades. A més, hi ha **observatoris regionals de l'ESS** que analitzen la conjuntura que viu l'ESS i el seu dinamisme en una regió determinada.

2. Delimitar l'economia social i solidària

2.1. Dues aproximacions

De què parlem quan parlem d'economia social i solidària? A quina mena d'iniciatives ens referim? Bàsicament, disposem de dues maneres de definir i delimitar què és l'ESS. L'una és fer-ho en funció de la forma jurídica i organitzativa que adopta; podem anomenar-la *aproximació formal*. L'altra és treballar en funció dels valors efectivament practicats durant la seva activitat, i la podem designar com a *aproximació substantiva*.

L'*aproximació formal* beu de l'article 5 de la Llei 5/2011 d'economia social, que diu: «Formen part de l'economia social les cooperatives, les mutualitats, les fundacions i les associacions que duguin a terme activitat econòmica, les societats laborals, les empreses d'inserció, els centres especials de treball, les confraries de pescadors, les societats agràries de transformació i les entitats singulars creades per normes específiques que es regeixin pels principis que estableix l'article anterior». Per tant, seria ESS qualsevol iniciativa constituïda en qualsevol d'aquelles formes jurídiques.

Una variant d'aquesta opció és la que ha utilitzat el Comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària de l'Ajuntament de Barcelona, en el treball «L'economia social i solidària a Barcelona», escrit per Anna Fernández i Ivan Miró. Segons aquest estudi, són ESS les formes jurídiques recollides en l'article 5 de la Llei, però amb dues modificacions: només es consideren d'ESS les associacions i Fundacions del tercer sector social, i a més s'inclouen les anomenades iniciatives sociocomunitàries, que els autors concreten en grups de consum agroecològic, mercats d'intercanvi, bancs de temps, horts urbans i comunitaris, i també la gestió ciutadana i comunitària d'equipaments públics.

Per la seva banda, l'*aproximació substantiva* es basa en dos articles més de la mateixa llei d'economia social, els articles 2 i 4. L'article 2 estableix:

«S'anomena economia social el conjunt d'activitats econòmiques i empresarials, que en l'àmbit privat porten a terme aquelles entitats que, d'acord amb els principis recollits en l'article 4, persegueixen bé l'interès col·lectiu dels seus integrants, bé l'interès general econòmic o social, o tots dos alhora».

I l'article 4, al seu torn, afirma el que segueix:

«Les entitats de l'economia social actuen sobre la base dels principis orientadors següents:

- a) Primacia de les persones i de la finalitat social sobre el capital, que es concreta en gestió autònoma i transparent, democràtica i participativa.
- b) Aplicació dels resultats obtinguts de l'activitat econòmica principalment en funció del treball aportat i servei o activitat realitzada per les sòcies i socis o pels seus membres i, si escau, a la finalitat social objecte de l'entitat.
- c) Promoció de la solidaritat interna i amb la societat.
- d) Independència respecte als poders públics».

Si ens atenim a aquests principis orientadors, probablement hi haurà qui pensarà en algunes cooperatives, societats laborals, mutualitats, associacions, fundacions i altres tipus associats a l'economia social i solidària, que en la pràctica no els compleixen, o no els compleixen prou, mentre que podem trobar també algunes societats mercantils —petites societats limitades, societats civils privades...—, a més d'autònoms i productors individuals, que sí que els compleixen.

En conseqüència, utilitzar l'aproximació *formal* o bé decantar-nos per l'aproximació *substantiva* ens donarà dos perímetres de l'economia social i solidària parcialment diferents.

Es pot pensar que l'aproximació a l'ESS més ajustada a la realitat és la substantiva, però, sigui com sigui, només seria factible utilitzar-la per al mesurament si hi hagués algun sistema de recollida de dades sobre les pràctiques quotidianes de totes les empreses i iniciatives econòmiques, siguin cooperatives, societats laborals, societats mercantils, persones autònomes, etc., i ara com ara sembla inviable, com no sigui en municipis molt petits. Abans que una tal cosa sigui possible, caldrà almenys passar una fase prèvia en què s'adopti bàsicament l'aproximació formal, de manera que qualsevol organització adscrita a una llista tancada de tipus jurídics i organitzatius sigui considerada ESS, presumint que compleix els principis orientadors esmentats més amunt.

En conclusió, proposem començar els processos d'observació utilitzant l'aproximació formal, però afegint els tipus organitzatius que l'Ajuntament de Barcelona anomena iniciatives sociocomunitàries i excloent aquelles associacions o fundacions que no actuen en els sectors d'activitat que relacionem en l'apartat següent.

2.2. Tipologia de les entitats d'ESS

Tot seguit indiquem els tipus d'entitat que considerarem d'ESS, amb una definició i, si escau, els subtipus que conté.

2.2.1. Cooperativa

«[...] societats que, actuant amb plena autonomia de gestió i sota els principis de lliure adhesió i de baixa voluntària, amb capital variable i gestió democràtica, associen persones físiques o jurídiques amb necessitats o interessos socioeconòmics comuns amb el propòsit de millorar la situació econòmica i social de llurs components i de l'entorn comunitari fent una activitat empresarial de base col·lectiva, en què el servei mutu i l'aportació pecuniària de tots els membres han de permetre de complir una funció orientada a millorar les relacions humanes i a posar els interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular».

(Article 1.1 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1a. Cooperativa agrària

«La cooperativa agrària és la cooperativa que té per objecte la producció, la transformació i la comercialització dels productes obtinguts a les explotacions o a les terres dels socis i, accessòriament, la prestació de serveis i subministraments i, en general, qualsevol operació i servei amb l'objectiu d'assolir la millora econòmica, social o tècnica dels socis o de la mateixa cooperativa».

(Article 110.1 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1b. Cooperativa de consumidors i usuaris

«Les cooperatives de consumidors i usuaris tenen per objecte primordial el lliurament de béns o la prestació de serveis per al consum directe dels socis i de llurs familiars, i el desenvolupament de les activitats necessàries per afavorir la informació, la formació i la defensa dels drets dels consumidors i els usuaris».

(Article 115 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1c. Cooperativa de crèdit

«1. Les cooperatives de crèdit tenen per objecte exclusiu satisfer les necessitats de finançament i potenciació dels estalvis dels socis respectius, primordialment, i de terceres persones, en la mesura que la normativa específica aplicable ho autoritzi, mitjançant les activitats pròpies de les entitats de crèdit».

(Article 118 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1d. Cooperativa d'ensenyament

«1. Es consideren cooperatives d'ensenyament les que tenen per objecte procurar o organitzar qualsevol mena d'activitat escolar o docent, en alguna branca del saber o de la formació tècnica, artística, esportiva o d'altres, i també prestar serveis que facilitin l'activitat docent, com la venda de material, la pràctica de l'esport o els serveis de cuina, entre d'altres. També poden tenir per finalitat educar els alumnes dels centres escolars en la pràctica cooperativista. Amb aquest objecte, poden produir i distribuir, exclusivament entre els socis, béns i serveis que siguin d'utilitat escolar o que tinguin aplicació en el progrés cultural d'aquests.

2. Les cooperatives d'ensenyament són formades per la lliure associació de pares, mares, alumnes, persones que els representen legalment i personal docent i no docent, llevat del que disposin els estatuts socials. En aquest cas, se'ls apliquen els criteris establerts per a les cooperatives integrals i s'ha de regular expressament en els estatuts la proporcionalitat entre els diversos col·lectius a l'hora de l'exercici dels drets».

(Article 121.1 i 2 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1e. Cooperativa d'habitatge

«Són cooperatives d'habitatges les que tenen l'objecte de procurar a preu de cost habitatges, serveis o edificacions complementàries a llurs socis, organitzar-ne l'ús pel que fa als elements comuns, i regular-ne l'administració, la conservació i la millora».

(Article 122.1 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1f. Cooperativa de segon grau

«1. Les cooperatives de segon grau tenen per objecte la intercooperació, la integració econòmica o la integració empresarial de les entitats que en són membres, amb l'extensió o l'abast que estableixin els estatuts respectius.

2. Si la cooperativa de segon grau es constitueix amb la finalitat d'integrar empreses, pot incloure l'expressió grup cooperatiu en la seva denominació».

(Article 137.1 i 2 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1g. Cooperativa de serveis

«Són cooperatives de serveis les que associen persones físiques o jurídiques que són titulars d'explotacions industrials o de serveis i professionals o artistes que exerceixen llur activitat per compte propi. Les cooperatives de serveis tenen per objecte la prestació de subministraments i serveis i l'execució d'operacions destinades al millorament econòmic i tècnic de les activitats professionals o de les explotacions de llurs socis».

(Article 129.1 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1h. Cooperativa de treball associat

«Són cooperatives de treball associat les que associen, com a mínim, dues persones físiques que, mitjançant llur treball, es proposen produir béns o prestar serveis per a terceres persones».

(Article 130.1 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1i. Cooperativa integral

«1. Una cooperativa integral és la cooperativa de primer grau que té per objecte activitats econòmiques o socials pròpies de diferents tipus de cooperatives o les de l'article 109.2. Si la cooperativa integral té producció agrària i la resta d'activitats econòmiques, serveis o activitats empresarials estan adreçades a la promoció i millora del medi rural, la cooperativa pot adoptar la denominació de cooperativa rural».

(Article 136.1 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

1j. Cooperativa sanitària

«Són cooperatives sanitàries les cooperatives d'assegurances l'activitat empresarial de les quals consisteix a cobrir riscos relatius a la salut dels socis o assegurats i de llurs beneficiaris».

(Article 128.1 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

Al seu torn, qualsevol cooperativa pot tenir l'afany de lucre limitat o bé presentar-se sense afany de lucre:

Cooperativa amb el lucre limitat

És tota cooperativa que no especifiqui expressament als estatuts socials que no té afany de lucre.

Cooperativa sense afany de lucre

«Als efectes de concursos públics, de contractació amb ens públics, de beneficis fiscals, de subvencions i, en general, de tota altra mesura de foment que hi sigui aplicable, tenen la mateixa condició que la resta d'entitats sense ànim de lucre les cooperatives en els estatuts socials de les quals s'especifiqui expressament que:

- a) Els excedents de lliure disposició, un cop ateses les dotacions als fons obligatoris, no es distribueixen entre els socis, sinó que es destinen, mitjançant una reserva estatutària que no es pot repartir, a les activitats pròpies d'aquest tipus de cooperativa, a la qual es poden imputar totes les pèrdues, de conformitat amb allò que estableix aquesta llei.
- b) Els càrrecs de membre del consell rector i els de la intervenció de comptes no són remunerats, sens perjudici que les persones que els ocupen puguin ésser rescabaldades de les despeses originades en l'exercici del càrrec. Si hi ha persones que no són sòcies que formin part del consell rector, aquestes sí que poden ésser remunerades, sense que aquesta circumstància alteri la condició d'entitat sense ànim de lucre.

- c) Les aportacions dels socis al capital social, tant les obligatòries com les voluntàries, no poden meritjar un interès superior a l'interès legal del diner, sens perjudici de les actualitzacions corresponents.
- d) Les retribucions dels socis treballadors o, si escau, dels socis de treball i del personal que treballi per compte d'altri no poden superar el 150 % de les retribucions que, en funció de l'activitat i categoria professional, estableixi el conveni col·lectiu aplicable al personal assalariat del sector i de la zona corresponent».

(Article 144 de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya)

2.2.2. Mutualitat

«1. S'entén per mutualisme l'activitat asseguradora que, sense afany de lucre, les mutualitats de previsió social exerceixen com a activitat principal, amb caràcter voluntari i complementari de la Seguretat Social i amb finalitat de protecció mútua; que té per objecte la protecció dels socis, les persones que aquests designin beneficiàries de les prestacions o llurs béns, i que s'organitza democràticament per criteris de representativitat del soci o sòcia.

2. Les mutualitats de previsió social, a més de l'activitat establerta per l'apartat 1, poden dur a terme altres activitats i prestacions accessòries de caràcter social i de serveis».

(Article 2 de la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social)

«1. A més de les mutualitats de previsió social de caràcter general es reconeixen els tipus de mutualitats següents:

- a) Mutualitats de professionals, complementàries del sistema de seguretat social obligatòria o alternatives a aquest sistema d'acord amb la normativa aplicable, formades per persones físiques vinculades a col·legis professionals.
- b) Mutualitats de caràcter empresarial, associatiu o cooperatiu, en les quals els treballadors o els associats poden ésser socis o assegurats, llevat del cas en què aquestes actuïn com a instrument d'exteriorització de compromisos per pensions, en què els treballadors han de tenir la condició d'associats si així ho determina la normativa aplicable.
- c) Mutualitats de caràcter escolar, que tenen per objecte atorgar prestacions relacionades amb la docència o l'educació.
- d) Mutualitats de petita dimensió, que tenen un àmbit d'actuació local o comarcal, amb un nombre de socis inferior a mil i uns ingressos per quotes que no superen els seixanta mil euros.

2. Dins de les mutualitats fundades per persones jurídiques, d'acord amb l'article 6, hi pot haver entitats de base mutualista, formades exclusivament per mutualitats de previsió social, amb un mínim de tres socis».

(Article 7 de la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social)

2.2.3. Associacions i fundacions

«1. Les associacions són entitats sense ànim de lucre, constituïdes voluntàriament per tres o més persones per complir una finalitat d'interès general o particular, per mitjà de la posada en comú de recursos personals o patrimonials amb caràcter temporal o indefinit.

2. Les associacions poden dur a terme activitats econòmiques accessòries o subordinades a llur finalitat si els rendiments que en deriven es destinen exclusivament al compliment d'aquesta».

(Article 321 del Llibre Tercer del Codi Civil de Catalunya)

En aquesta guia, proposem assimilar a les associacions els grups que tenen les mateixes característiques i finalitats, però que, en canvi, no estan constituïts legalment com a tals.

«Les fundacions són entitats sense ànim de lucre, constituïdes per un o diversos fundadors, mitjançant l'afectació d'uns béns o d'uns drets de contingut econòmic i la destinació de llurs rendiments o dels recursos obtinguts per altres mitjans al compliment de finalitats d'interès general».

(Article 331-1 del Llibre Tercer del Codi Civil de Catalunya)

Tanmateix, no considerem incloses en l'ESS totes les associacions i fundacions, sinó tan sols les que tenen una activitat econòmica i estan relacionades amb les activitats següents:

3a. Associació o fundació del tercer sector social

Considerem ESS totes les associacions i fundacions amb activitat econòmica que treballen per la inclusió i la cohesió social, amb especial atenció als col·lectius més vulnerables de la societat.

3b. Associació o fundació agroecològica amb activitat econòmica

3b1. Banc de llavors

Entitat ciutadana que cataloga, recupera, emmagatzema i difon l'agrobiodiversitat.

3b2. Banc de terres

Entitat ciutadana que posa terres a disposició de persones o grups que volen iniciar una activitat agrària.

3b3. Grup de consum agroecològic

Grup de persones que s'organitzen per comprar conjuntament aliments ecològics i, de vegades, també altres productes amb valor social, directament als productors o a petits distribuïdors, a fi de repartir-los després entre els seus membres. De vegades també s'anomenen grup o cooperativa de consum responsable o ecològic.

3b4. Entitat de custòdia del territori

Entitat ciutadana dedicada a conservar el patrimoni natural, paisatgístic i cultural de llocs concrets, fent-ho compatible amb l'activitat agrària i ramadera.

3b5. Entitat de gestió d'una fira agroecològica

Entitat ciutadana que gestiona una fira de productors agroecològics.

3b6. Hort comunitari

Grup de persones que gestionen un hort, normalment urbà o periurbà; comparteixen eines, aigua, adob i, de vegades, també treballen la terra conjuntament.

3c. Associació o fundació cultural amb activitat econòmica

Entitat que produeix bens i serveis culturals. Pot ser associació o fundació privada.

3d. Associació o fundació de finances ètiques

3d1. Comunitat autofinançada (CAF)

Conjunt de persones que comparteixen els seus estalvis per fer-se petits préstecs que els permetin cobrir necessitats quotidianes.

3d2. Associació o fundació de finances ètiques

Entitat que finança projectes socials, culturals i ambientals que porten a terme persones (físiques o jurídiques) que no pertanyen necessàriament a l'entitat.

3d3. Entitat de gestió d'una moneda comunitària

Entitat que gestiona un sistema d'intercanvi o de compravenda de productes i serveis entre persones i/o empreses, utilitzant i gestionant una moneda diferent de l'oficial que regula una comunitat. De vegades aquesta moneda també s'anomena moneda social o alternativa, o bé xarxa d'intercanvi.

3e. Associació sociocomunitària

3e1. Banc d'energia

Entitat que promou l'estalvi i l'eficiència energètics a benefici de les persones que estan en situació de vulnerabilitat energètica.

3e2. Banc de temps

Entitat ciutadana que organitza un sistema d'intercanvi de serveis mesurats en temps entre un grup de persones per cobrir les seves necessitats de manera recíproca i solidària.

3e3. Mercat d'intercanvi

Entitat ciutadana dedicada a l'organització periòdica de mercats d'intercanvi d'objectes sense diners.

3e4. Grup de criança compartida

Iniciativa comunitària i autogestionada que ofereix un servei d'educació i cura a la petita infància fins als tres anys principalment (i de vegades fins als sis). Es distingeixen entre aquells en què hi ha un familiar present (espai de criança) i aquells en què el familiar no hi és present de manera permanent (grup de criança).

3e5. Entitat de gestió d'un bé comú

Entitat ciutadana que gestiona un recurs físic o d'informació per al seu ús compartit. De vegades aquests bens també s'anomenen bens comunals, procomú o *common*.

3e6. Entitat de gestió d'un equipament o un servei públic de manera comunitària

Entitat que agrupa veïns i veïnes per gestionar un equipament o un servei públic.

2.2.4. Societat agrària de transformació

«Les SAT són societats civils amb finalitat econòmica social que, en benefici dels seus socis, tenen per objecte la producció, transformació i comercialització de productes agrícoles, ramaders o forestals, la realització de millores en el medi rural, promoció i desenvolupament rurals i agraris i la prestació de serveis comuns que serveixen a aquestes finalitats».

(Decret 199/2013, de 23 de juliol)

2.2.5. Societat laboral

«1. Les societats laborals són les societats anònimes o de responsabilitat limitada que se sotmeten als preceptes que estableix aquesta Llei.

2. Poden obtenir la qualificació de «societat laboral» les societats anònimes o de responsabilitat limitada que compleixin els requisits següents:

a) Que almenys la majoria del capital social sigui propietat de treballadors que hi prestin serveis retribuïts de manera personal i directa, en virtut d'una relació laboral per temps indefinit.

b) Que cap dels socis sigui titular d'accions o participacions socials que representin més de la tercera part del capital social, llevat que:

La societat laboral es constitueix inicialment per dos socis treballadors amb contracte per temps indefinit, en què tant el capital social com els drets de vot estan distribuïts al cinquanta per cent, amb l'obligació que en el termini màxim de 36 mesos s'ajustin al límit que estableix aquest apartat.

Es tracti de socis que siguin entitats públiques, de participació majoritàriament pública, entitats no lucratives o de l'economia social; en aquest cas la participació pot superar el límit esmentat, sense assolir el cinquanta per cent del capital social.

En els supòsits de transgressió sobrevinguda dels límits que indiquen els apartats a) i b) d'aquest article, la societat està obligada a acomodar a la Llei la situació dels seus socis, en el termini de divuit mesos a comptar del primer incompliment.

c) Que el nombre d'hores-any treballades pels treballadors contractats per temps indefinit que no siguin socis no sigui superior al quaranta-nou per cent del còmput global d'hores-any treballades en la societat laboral pel conjunt dels socis treballadors. No computa per al càlcul d'aquest límit el treball fet pels treballadors amb discapacitat de qualsevol tipus en grau igual o superior al trenta-tres per cent.

Si se superen els límits que preveu aquest apartat, la societat els ha d'assolir, de nou, en el termini màxim de dotze mesos. L'òrgan del qual depengui el Registre de societats laborals pot concedir fins a dues pròrrogues, per un termini màxim de dotze mesos cadascuna, sempre que s'acrediti en cada sol·licitud de pròrroga que s'ha avançat en el procés d'adaptació als límits previstos. El termini d'adaptació en els casos de subrogació legal o convencional de treballadors és de trenta-sis mesos, i es poden sol·licitar igualment les pròrrogues que preveu aquest apartat.

3. La superació de límits i les circumstàncies que originin aquesta situació, així com la seva adaptació posterior a la Llei, s'han de comunicar al Registre de societats laborals, en el termini d'un mes des que es produeixin, als efectes que preveu l'apartat 2 de l'article 15 d'aquesta Llei».

(Article 1 de la Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de societats laborals i participades)

2.2.6. Confraria de pescadors

«Les confraries de pescadors de Catalunya, constituïdes com a corporacions de dret públic, sense ànim de lucre, tenen personalitat jurídica pròpia i capacitat d'obrar per al compliment de llurs finalitats, exerceixen la representació del sector pesquer, sens perjudici del que pugui correspondre a altres ens associatius, i actuen en els àmbits territorials respectius com a òrgans de consulta i col·laboració amb les administracions públiques, amb l'objectiu de promoure i impulsar els interessos pesquers».

*(Article 1, Llei 22/2002, de 12 de juliol, de confraries de pescadors
DOGC núm. 3684, 24.07.2002)*

«Organitzacions de productors:

1. Les confraries de pescadors poden crear dins llur estructura interna una unitat de producció i comercialització, que es constitueix per la lliure iniciativa dels productors que integren la confraria en la forma que es determini per reglament.
2. La creació de la unitat definida per l'apartat 1 requereix l'acord majoritari dels membres de la junta general. La unitat de producció i comercialització ha de comptar amb òrgans diferenciats i les seves normes específiques de funcionament, que també han d'ésser ratificades per la junta general.
3. La creació de la unitat de producció i comercialització permet sol·licitar el reconeixement de les confraries de pescadors com a organitzacions de productors».

*(Article 5, Llei 22/2002, de 12 de juliol, de confraries de pescadors
DOGC núm. 3684, 24.07.2002)*

2.2.7. Empresa d'inserció dependent d'una empresa mercantil privada

«1. Té la consideració d'empresa d'inserció aquella que sigui qualificada com a tal, que porti a terme qualsevol activitat econòmica de producció de béns o de prestació de serveis i l'objecte social de la qual tingui com a finalitat primordial la integració sociolaboral de persones en situació o greu risc d'exclusió social.

2. Poden ésser qualificades com a empreses d'inserció les societats mercantils, les societats laborals i les cooperatives que, legalment constituïdes, compleixin el que estableix aquesta Llei.

(Article 3, llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per a regular les empreses d'inserció sociolaboral)

Tenint en compte que les empreses d'inserció constituïdes com a cooperatives o societats laborals seran classificades entre aquests tipus, aquí només inclourem les empreses d'inserció constituïdes com a societats mercantils.

2.2.8. Centre especial de treball dependent d'una empresa mercantil privada

Els centres especials de treball (CET) són empreses que assegurin un treball remunerat a les persones amb discapacitat i en garanteixin la integració laboral. L'objectiu d'aquests centres és productiu, com el de qualsevol altra empresa, però la seva funció és social. Els CET tenen com a finalitat assegurar un lloc de treball remunerat i la prestació dels serveis d'ajustament personal i social que requereix el personal amb discapacitat. Els CET també són un mitjà d'integració de persones amb discapacitat en el règim de treball ordinari.

Les organitzacions dels quals depenen els centres especials de treball poden ser públiques o privades. Al seu torn, si són privades poden ser cooperatives, societats laborals, associacions i fundacions, o bé empreses mercantils.

Considerem que els centres especials de treball poden dependre d'administracions públiques, i aleshores queden fora de l'ESS, o bé, de cooperatives i societats laborals, i aleshores les inclourem dins les associacions i fundacions del tercer sector social. Per tant, aquí només inclourem els centres especials de treball que depenen de societats mercantils.

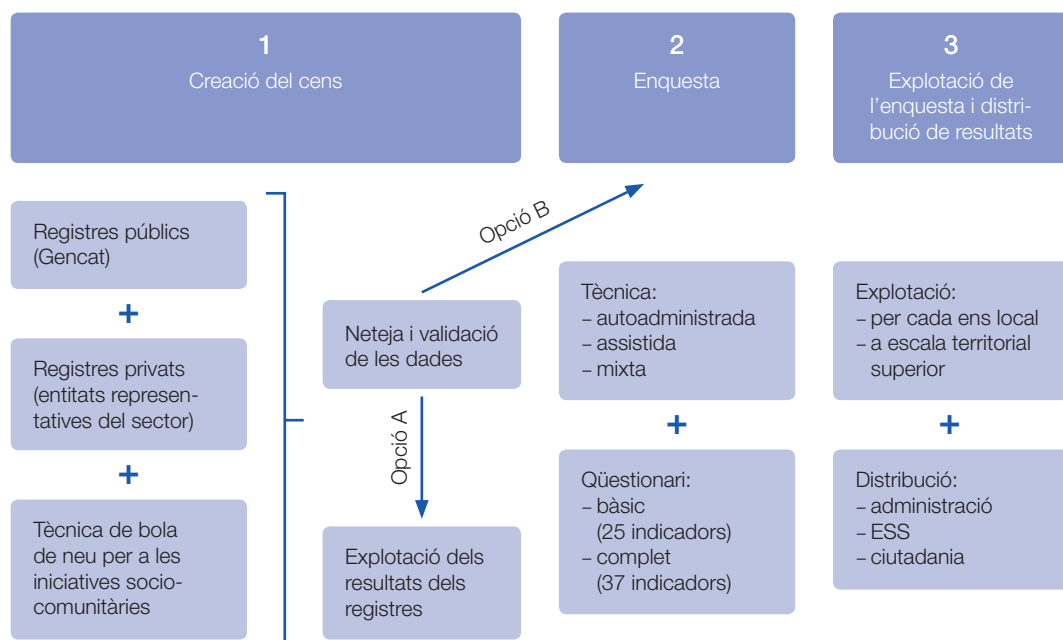
2.2.9. Altres

És previsible que, en el futur, sorgeixin nous tipus d'entitats d'ESS. Quan la legislació o el moviment d'economia solidària en reconegui un nou tipus, aleshores s'afegirà a aquesta llista.

3. Metodologia

El mesurament de l'ESS en el territori s'haurà de dur a terme sobre la base d'uns criteris comuns i seguint unes pautes que afavoreixin la comparació entre territoris. La primera fase ha de ser determinar el cens objecte d'estudi, que pot ser un registre, un directori o una base de dades. Un cop se'n disposi, se'ns obren dues opcions: limitar-nos a explotar les dades que ens donen els registres (tipus d'entitat, nombre d'entitats de cada tipus, activitat econòmica, data de constitució i alguna més), o bé fer una enquesta que ens permeti aprofundir en les dades del registre i obtenir-ne moltes altres. Al mateix temps, si seguim aquesta segona opció hauréem de triar entre utilitzar una enquesta reduïda, que anomenem enquesta bàsica, o utilitzar una enquesta més extensa, que anomenem enquesta completa. Per últim, la tercera fase consistirà en l'explotació i la publicació dels resultats del treball. En aquest apartat, repassarem les tres fases posant en comú criteris i fonts bàsiques, i debatent sobre les opcions en altres aspectes.

Gràfic 1. Esquema metodològic

3.1. Creació del cens de l'ESS

Un pas previ i necessari per fer l'enquesta és determinar el cens sobre el qual durement l'actuació. En aquest cas, com ja hem dit, ens regirem per les formes jurídiques establertes a la Llei 5/2011 d'economia social, a més de tenir en compte també les iniciatives d'ESS de caràcter sociocomunitari. Hi ha diverses fonts de dades que ens ajudaran a configurar el cens d'ESS del territori, des de registres, directoris i bases de dades ja existents fins a registres que hauran de ser creats *ad hoc* perquè encara no s'han fet mai. Tot seguit farem un repàs sintètic d'algunes d'aquestes fonts i de les possibles estratègies per generar les que no existeixin.

3.2. Fonts de dades existents

L'origen de les dades que ens poden servir per crear el primer cens pot ser divers, i tant públic com privat. Ens centrarem primer en les fonts d'informació públiques que, per norma general, són d'accés obert i caràcter censal.

La Generalitat disposa de diferents registres sobre formes jurídiques i tipologies especials que ens seran molt útils en l'estudi local. Abans de repassar quins són aquests registres, esmentem la possibilitat que la mateixa Administració local hagi iniciat algun tipus de registre sobre les organitzacions de l'ESS en el seu territori. Caldrà esbrinar si existeix, com també estar atents a les diferents iniciatives públiques que poden generar fonts de dades sobre el sector. Per exemple, la Generalitat vol impulsar la creació d'un registre general d'organitzacions de l'economia social; també des dels ateneus cooperatius s'està fent una tasca de mapatge territorial de l'ESS, com hem explicat abans, i des de l'Ajuntament de Barcelona s'impulsarà un catàleg en línia d'entitats d'economia social segons la Llei 5/2011 per donar resposta a la necessitat d'implantar clàusules socials.

Tornant als registres de la Generalitat, l'Administració catalana disposa actualment de registres sobre cooperatives, societats laborals, associacions, fundacions, centres especials de treball, empreses d'inserció, mutualitats i confraries. En el Departament de Treball trobem els registres i directoris següents: Registre de Cooperatives, Registre de Societats Laborals, directori d'Empreses d'Inserció (EI) i directori de Centres Especials de Treball (CET). Tant les dades del Registre de Cooperatives com les del Registre de Societats Laborals són d'accés públic, prèvia petició motivada mitjançant instància al mateix registre. En canvi, els directoris d'EI i de CET estan disponibles en el lloc web del Departament de Treball en format de full de càlcul. Així mateix, en el Departament de Justícia trobarem el Registre d'Associacions, el Registre d'Associacions Estatals i el Registre de Fundacions. Aquests tres registres són consultables per Internet i es poden descarregar en format xml.

La informació que conté cada registre i directori és diferent i no sempre equivalent. A la taula següent mostrem un resum de les dades disponibles segons el cas.

Taula 1. Resum de les dades disponibles en cada registre i directori de la Generalitat

Cooperatives i societats laborals	Centres especials de treball	Empreses d'inserció	Associacions i fundacions	Mutualitat	Confraries
Nom	Denominació CET	Denominació social	Nom	Nom/Denominació social	Nom
	NIF			NIF	
	Número d'inscripció registre CET		Número d'inscripció	Clau d'inscripció	
Data d'inscripció/constitució		Data de resolució	Data d'inscripció		
CCAE	Activitats	Activitat econòmica	Classificació general		
Sector			Classificació específica		
Subsector (cooperatives)					
Adreça	Adreça	Domicili social	Adreça	Adreça	Adreça
Codi postal		Codi postal	Codi postal	Codi postal	Codi postal
Municipi	Municipi	Municipi	Població	Municipi	Població
Comarca	Comarca	Comarca	Comarca		Comarca
Província				Província	
Tipus de cooperativa					
Socis inicials			Tipus		
	Telèfon	Telèfon	Telèfon	Telèfon	Telèfon
	Correu electrònic		Correu electrònic	Correu electrònic	Contacte
	Web		Web	Web	
		Persona de contacte			Components
			Fax	Fax	Fax
				Estat (situació de l'activitat)	

Hem de tenir en compte diferents aspectes dels registres que ens condicionaran la seva explotació i que fan referència, sobretot, a l'actualització i la descripció de l'activitat duta a terme.

Quant a l'actualització, sobretot en el cas dels registres, si bé no hi ha dubte sobre l'entrada en el registre de les noves organitzacions, l'actualització sobre les baixes per cessament d'activitat no està assegurada. Així doncs, podem trobar-nos amb una inflació en el nombre d'entitats, ja que, en realitat, n'hi ha moltes que no estan actives.

Pel que fa a l'activitat, topem amb dos problemes. El primer té relació amb la consignació de l'activitat. En el Departament de Treball es detecten dues casuístiques: mentre que en els registres es descriu l'activitat a partir de la classificació CCAE, en els directoris d'empreses d'inserció i de centres especials de treball aquesta descripció és textual, amb més o menys detall de les activitats que s'han dut a terme. En canvi, en els registres del Departament de Justícia, la descripció de l'activitat respon a una doble classificació per ítems establerta pel mateix departament. A això, hi hem de sumar que, en el cas de les associacions i fundacions, només estem interessats en les que duguin a terme activitat econòmica en determinats sectors, una informació que no és possible saber a partir de la informació disponible en el registre.

Hi ha un tercer factor que, si bé no és un problema en si mateix, convé considerar: la possible duplictat d'organitzacions entre les diferents bases de dades disponibles, sobretot amb els directoris d'empreses d'inserció i centres especials de treball i la resta de registres, ja que aquestes entitats poden revestir múltiples formes jurídiques.

Tal com hem avançat en el primer paràgraf d'aquest apartat, també hem de preveure l'ús de fons de dades privades. Aquests fons poden provenir d'entitats de segon i tercer nivell, com són la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, la Confederació de Cooperatives de Catalunya, la Taula del Tercer Sector Social a Catalunya, la Confederació del Tercer Sector, la Coordinadora Catalana de Fundacions, la Xarxa d'Economia Solidària, Pam a Pam o altres entitats que poden tenir bases de dades amb informació ampliada i complementària sobre les organitzacions de l'ESS. Ara bé, aquestes bases de dades no són públiques, i la seva cessió està subjecta a la regulació interna de les entitats propietàries i als acords de col·laboració que s'hi puguin establir.

3.3. Dades de les iniciatives sociocomunitàries

Com ja hem comentat, cal tenir en compte que hi ha un espectre de l'ESS que volem incloure però del qual no trobarem registres oficials. Ens referim a les iniciatives sociocomunitàries, algunes constituïdes com a associacions, d'altres com a fundacions i unes terceres, fins i tot, sense forma jurídica específica o bé aixoplugades sota altres entitats. Es pot donar la possibilitat que, en determinades administracions locals, s'hagin iniciat

registres sobre aquest tipus d'iniciatives, per exemple per donar accés a la cessió d'espais per a reunions o activitats. Si aquests registres existeixen, aleshores ens seran molt útils per iniciar la generació del cens d'aquest tipus d'iniciatives.

Es disposi o no d'aquests registres locals, la tasca es revelarà més complicada que amb les organitzacions constituïdes i amb forma jurídica, ja que caldrà detectar les iniciatives mitjançant tècniques exploratòries. Per aconseguir-ho, proposem utilitzar la tècnica anomenada de bola de neu, que consisteix partir d'un subjecte conegut que formi part o conegui alguna d'aquestes organitzacions i anar generant la base de dades a través de contactes personals als quals es fan preguntes sobre la iniciativa en què participen i també sobre d'altres amb les quals tenen relació o coneixença, encara que no hi participin de manera directa.

L'objectiu final d'aquests treballs serà generar una base de dades de les iniciatives sociocomunitàries en què consti el nom, la descripció i les dades de contacte de cada iniciativa, i convidar-les a respondre l'enquesta.

El resultat d'aquest tipus de tècnica són llistes que difícilment poden ser considerades censos complets, perquè realment desconexem el cens complet de les iniciatives informals o sense forma jurídica. Se sol parlar, doncs, de mostres no probabilístiques que ens aportaran coneixement sense tenir la certesa del nombre exacte d'iniciatives d'aquest tipus, si bé serà igualment rellevant i profitós. La tècnica es pot acompanyar i complementar amb moltes actuacions prospectives, circumscrites dins de les mateixes activitats ciutadanes que es duen a terme al municipi o lligades a la realització de mostres d'entitats locals, que reforçaran el procés.

3.4. Neteja i validació de les fonts

Un cop identificada, sistematitzada i estandarditzada tota la informació sobre les organitzacions de l'ESS disponible per a l'àmbit territorial del nostre interès, caldrà netejar i validar les dades obtingudes a fi de preparar i delimitar el cens objectiu.

La neteja i la validació de les fonts de dades és un procés manual que consisteix a fer una cerca d'informació sobre les organitzacions que tenim identificades amb un doble objectiu. D'una banda, per trobar aquelles entitats que hagin cessat l'activitat, però que no hagin estat donades de baixa dels registres. De l'altra, per emplenar les dades bàsiques que ens manquen a fi d'establir el contacte posterior per fer-los l'enquesta.

Hi ha diverses estratègies possibles per dur a terme aquesta tasca, des del contacte directe amb les entitats fins a la cerca per Internet, i triar-ne una o una altra dependrà dels recursos disponibles, tant econòmics com humans.

3.5. Realització de l'enquesta

Podem identificar diversos factors clau per a la realització de l'enquesta, que classificarem en els tres àmbits següents: el caràcter censal, la identificació dels individus i la naturalesa de les variables.

Pel que fa al «caràcter censal», ens marquem l'objectiu d'arribar a totes les entitats de l'ESS del territori per dues raons. La primera és que assolir un repte ambiciós i important com aquest dotarà de força i significat l'esforç realitzat i generarà un coneixement clau de l'ESS en l'àmbit local per poder definir les polítiques públiques. La segona raó és una motivació de caràcter tècnic relacionada amb el disseny mostral. El disseny de mostres per a poblacions petites comporta seleccionar un nombre elevat d'individus sobre el cens, i d'aquesta manera es redueixen les possibles reposicions. En un entorn local de censos reduïts (no tendents a infinit), en moltes ocasions això comportaria haver de contactar igualment amb la totalitat del cens. Tenint en compte aquest factor i les diferents tècniques de recollida d'informació per Internet, que redueix sensiblement els costos econòmics associats, l'objectiu censal sembla, fins i tot, assumible.

Pel que fa a la «identificació dels individus», les enquestes que es faran no són anònimes ni amb informació subjecta a la protecció especial de la Llei de protecció de dades. La identificació individual i clara de les entitats de l'ESS és, doncs, possible i desitjable. Desitjable en un doble sentit. Per un cantó, per afavorir la interoperabilitat de les diferents bases de dades existents, tant per part de diferents organismes públics o entitats privades com de l'organització mateixa. Per l'altre, perquè, per a la mena de feina que proposem desenvolupar, serà possible generar bases de dades tipus panel que ens permetin estudiar l'evolució dels censos i el creixement, també en complexitat, de les bases de dades.

Per aquests motius, recomanem emprar el CIF per identificar les organitzacions amb personalitat jurídica, perquè es tracta d'un identificador unívoc i conegut tant per les organitzacions implicades com per l'administració. A més, ens ajudarà a eliminar duplicitats de registres durant el procés de generació de censos.

Aquesta identificació, però, es complica en el cas de les iniciatives sociocomunitàries informals. Caldrà, doncs, tenir una cura especial en la generació del cens d'aquest tipus d'entitats, i dedicar una atenció especial a no repetir iniciatives, perquè podrien ser conegudes per més d'un nom.

Per últim, en referència a la «naturalesa de les variables», és important considerar que les variables que es generaran a partir de cada pregunta seran la base compartida de les dades disponibles a tots els territoris i, sobretot, les que permetran crear els indicadors posteriors. Per poder comparar entre territoris, convé respectar les preguntes, la seva formulació i la naturalesa de les variables resultants. Dels diferents tipus de preguntes existents (amb respostes numèriques, respostes de text, respostes precodificades d'elecció simple i respostes precodificades d'elecció múltiple) s'extreuen diferents tipus de variables. Els indicadors proposats per a la comparativa territorial es poden generar només considerant els tipus de variables pactats per a cadascun d'ells. Si es formulés una

pregunta de manera diferent de com ho fa la resta de territoris, no podríem comparar-les directament i frustraríem, per tant, els esforços conjunts.

Això no obstant, cada ens local pot optar per incorporar en el qüestionari preguntes noves que, un cop testades, poden ser compartides amb la resta de territoris perquè les incorporin en onades posteriors, i així augmentar el detall en el mesurament de l'ESS.

Per escollir la tècnica d'entrevista en la realització de l'enquesta, s'ha de tenir en compte tant la diversitat d'opcions possibles com els recursos humans i econòmics de què disposem. Resumidament, les enquestes poden ser assistides (entrevista personal cara a cara o per telèfon) o autoadministrades (formulari en paper o en línia).

Les enquestes assistides aporten dades de més qualitat, perquè les respostes s'emplenen amb una persona formada específicament per al cas i que pot resoldre dubtes i ajudar a aconseguir la informació adient i alhora afavorir el procés d'estandardització de criteris en la delimitació de conceptes. A més, en l'àmbit que ens ocupa, les enquestes personals poden representar una oportunitat per a les administracions locals per teixir xarxa amb l'ESS del territori. Per contra, les enquestes assistides comporten una despesa superior derivada de la utilització intensiva de recursos humans.

Les enquestes autoadministrades, en canvi, perden el factor humà que hem comentat. Això no significa una pèrdua total del control de la informació rebuda. Existeixen mecanismes de validació a l'entrada de dades que podem aplicar, a més de la possibilitat d'acompanyar les enquestes amb guies sobre el significat i l'abast de les preguntes. I hem de tenir en compte que, en censos controlats com els que ens ocupen, és en les enquestes autoadministrades per Internet on es maximitzen els avantatges (immediatesa, flexibilitat, asincronisme, possibilitat de compartir l'enllaç entre diverses persones, aplicació de filtres i validacions al moment, pujada de documents...), a més de comportar una reducció significativa dels costos associats.

Si bé en els dos paràgrafs anteriors hem mostrat una aproximació als models purs de cadascuna de les opcions, també convé considerar un model mixt. Possiblement, l'òptim el trobarem en una combinació d'enquesta autoadministrada per Internet amb un suport i seguiment personalitzat, que combini els avantatges d'ambdues tècniques.

3.6. Explotació i distribució de resultats

L'objectiu d'aquest procés és mesurar i descriure l'ESS en el territori per elaborar una informació que sigui profitosa, tant per a la planificació política local com supralocal. Amb aquesta intenció s'han consensuat un seguit d'indicadors que, si tots els observatoris els segueixen, permetran fer agregacions a nivells territorials superiors per anar dibuixant, a manera de puzzle, la realitat de l'ESS catalana.

A més de compartir els resultats, és important també compartir la metodologia emprada en tots els processos i els diferents criteris utilitzats per triar les entitats. En

aquest sentit aconsellem la publicació conjunta de les dades amb la fitxa tècnica i amb una fitxa metodològica que inclogui tots aquests aspectes.

D'altra banda, serà interessant poder compartir aquestes dades amb altres administracions, les entitats de l'ESS i la ciutadania, tot considerant el possible conflicte d'interessos amb les entitats que responen al qüestionari i el seu dret d'accés, rectificació i privacitat pel que fa a les dades pròpies, evitant que es trenqui la cadena de confiança però permetent que es pugui avançar cap al coneixement i el reconeixement mutus.

4. Qüestionaris per a les enquestes

Tot seguit us oferim els dos qüestionaris que proposem emprar per enquestar les entitats. Un és el que anomenem qüestionari complet i consta de 37 indicadors; l'altre és el qüestionari bàsic, que només en recull 25, com podeu veure a la taula següent.

Taula 2. Indicadors dels qüestionaris bàsic i complet

Qüestionari bàsic	Qüestionari complet
1. Tipus i subtipus	1. Tipus i subtipus
2. Sector d'activitat	2. Sector d'activitat
3. Membres de l'entitat	3. Membres de l'entitat
4. Persones sòcies treballadores	4. Persones sòcies treballadores
5. Persones sòcies no treballadores	5. Persones sòcies no treballadores
6. Organitzacions sòcies	6. Organitzacions sòcies
7. Persones representants de les organitzacions sòcies	7. Persones representants de les organitzacions sòcies
8. Persones del patronat	8. Persones del patronat
9. Persones assalariades	9. Persones assalariades
10. Persones voluntàries	10. Persones voluntàries
11. Persones en formació i/o pràctiques, o bé en condició de becàries	11. Persones en formació i/o pràctiques, o bé en condició de becàries
12. Ingressos	12. Ingressos
13. Vendes	13. Vendes
14. Ajuts públics concedits a l'entitat	14. Ajuts públics concedits a l'entitat
15. Distribució de beneficis econòmics	15. Distribució de beneficis econòmics
16. Participació de les persones sòcies en l'aprovació del pla de gestió i/o el pressupost anual	16. Participació de les persones sòcies en l'elaboració del pla de gestió i/o el pressupost anual

	17. Participació de les persones sòcies en l'aprovació del pla de gestió i/o el pressupost anual
	18. Participació en l'entitat de les persones assalariades
17. Paritat en els càrrecs funcionals	19. Paritat en els càrrecs funcionals
18. Paritat en els càrrecs societaris/polítics	20. Paritat en els càrrecs societaris/polítics
19. Retribució salarial més alta i més baixa	21. Retribució salarial més alta i més baixa
	22. Sou de les persones assalariades
20. Persones amb contractes temporals	23. Persones amb contractes temporals
	24. Condicions laborals
	25. Formació
21. Accions de provisió verda	26. Accions de provisió verda
	27. Pla d'acció o sistema de gestió ambiental
22. Adquisicions de bens i serveis a proveïdors locals	28. Adquisicions de bens i serveis a proveïdors locals
23. Adquisicions de bens i serveis a proveïdors de l'economia social i solidària	29. Adquisicions de bens i serveis a proveïdors de l'economia social i solidària
	30. Associació a les finances ètiques
	31. Distribució dels préstecs dins el sector financer
	32. Distribució dels dipòsits dins el sector financer
	33. Projectes amb altres entitats
24. Transparència interna de les remuneracions	34. Transparència interna de les remuneracions
	35. Transparència externa
	36. Pagament responsable als proveïdors
25. Acció social i solidària	37. Acció social i solidària

L'ideal és poder utilitzar el qüestionari complet, que ens permetrà fer una aproximació més acurada a l'ESS; però és possible que alguns municipis prefereixin començar per utilitzar un qüestionari més reduït, el bàsic.

4.1. Qüestionari bàsic

4.1.1. BLOC I. Dades quantitatives

1. Tipus d'entitat d'ESS

Heu de seleccionar els nivells 1 i 2 i, si escau, també el nivell 3:

1. Tipus i subtipus	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
	Cooperatives	Cooperativa agrària Cooperativa de consumidors i usuaris Cooperativa de crèdit Cooperativa d'ensenyament Cooperativa d'habitatge Cooperativa de segon grau Cooperativa de serveis Cooperativa de treball associat Cooperativa integral Cooperativa sanitària	Per a qualsevol cooperativa s'ha de triar entre: - Cooperativa amb afany de lucre - Cooperativa sense afany de lucre Indiqueu si, a més de cooperativa, sou: a) Empresa d'inserció b) Centre especial de treball
	Mutualitats	Mutualitat	
	Associacions i fundacions	a) Associació o fundació del Tercer Sector Social	a1. Associació Indiqueu si, a més d'associació, sou: a1a. Empresa d'inserció a1b. Centre especial de treball a2. Fundació Indiqueu si, a més de fundació, sou: a2a. Empresa d'inserció a2b. Centre especial de treball
		b) Associació o fundació agroecològica amb activitat econòmica	b1. Banc de llavors b2. Banc de terres b3. Grup de consum agroecològic b4. Entitat de custòdia del territori b5. Entitat de gestió d'una fira agroecològica b6. Hort comunitari
		c) Associació o fundació cultural amb activitat econòmica	c1. Associació c2. Fundació

1. Tipus i subtipus	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
		d) Associació o fundació de finances ètiques	d1. Comunitat autofinançada (CAF) d2. Associació o fundació de finances ètiques d3. Entitat de gestió d'una moneda comunitària
		e) Associació sociocomunitària	e1. Banc d'energia e2. Banc de temps e3. Mercat d'intercanvi e4. Grup de criança compartida e5. Entitat de gestió d'un bé comú e6. Entitat de gestió d'un equipament o un servei públic de manera comunitària
	Societats agràries de transformació	Societat agrària de transformació	
	Confraries de pescadors	Confraria de pescadors	
	Societats mercantils	Societats limitades	Societat limitada laboral Societat anònima laboral
		Empresa d'inserció dependent d'una empresa mercantil privada	
		Centre especial de treball dependent d'una empresa mercantil privada	
	Altres		

2. Sector d'activitat

Heu de seleccionar el tipus d'activitat a què es dedica l'entitat.

1. Agricultura, ramaderia i pesca
2. Productes alimentaris i begudes
3. Extractives
4. Tèxtil-confecció
5. Química
6. Metall
7. Automoció
8. Fusta i mobles
9. Altres manufactureres

10. Energia, aigua i residus
11. Construcció i immobiliàries
12. Comerç al detall
13. Comerç a l'engròs
14. Hostaleria i turisme
15. Logística
16. TIC
17. Serveis financers
18. Serveis a les empreses
19. Administració pública
20. Educació
21. Recerca
22. Salut
23. Serveis socials
24. Edició, cultura i lleure

3. Membres de l'entitat

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de membres de la vostra organització.

4. Persones sòcies treballadores

Per respondre només si s'és cooperativa o societat laboral.

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones treballadores que són, a més, sòcies de l'entitat (sòcies de treball en el cas de les cooperatives i sòcies laborals en el cas de les societats laborals).

5. Persones sòcies no treballadores

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones sòcies i/o col·laboradores de l'entitat que no hi treballen (p. ex. sòcies de consum o de serveis; persones associades si es tracta d'associacions; patrons si es tracta de fundacions, o persones sòcies col·laboradores segons la naturalesa de l'entitat).

6. Organitzacions sòcies

Per respondre només si s'és organització de segon o tercer grau.

Indiqueu la xifra d'empreses o entitats sòcies.

7. Persones representants de les organitzacions sòcies

Per respondre només si s'és organització de segon o tercer grau.

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones representants de les organitzacions sòcies que participen activament en espais decisoris i executius.

8. Persones del patronat

Per respondre només si s'és fundació.

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones que conformen el patronat de la fundació.

9. Persones assalariades

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones assalariades.

10. Persones voluntàries

Aquest indicador l'han de respondre només totes aquelles organitzacions que, per la naturalesa de la seva activitat, compten regularment amb persones voluntàries.

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones que participen de manera voluntària en l'estructura de l'entitat.

11. Persones en formació i/o pràctiques, o bé en condició de becàries

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones vinculades a l'entitat a través d'un contracte de pràctiques o d'altres vies per incorporar persones becàries i/o en formació.

12. Ingressos (en €)

L'ens local haurà de triar demanar a les entitats que contestin per trams (possibilitat A) o donant la xifra exacta (possibilitat B).

Possibilitat A, per trams:

En quin tram es va situar la xifra d'ingressos de la vostra organització al final de l'exercici passat?

- 0-25.000 €
- +25.000 €-50.000 €
- +50.000 €-100.000 €
- +100.000 €-250.000 €
- +250.000 €-500.000 €
- +500.000 €-1.000.000 €
- +1.000.000 €-2.000.000 €
- +2.000.000 €-5.000.000 €
- +5.000.000 €-10.000.000 €
- +10.000.000 €

Possibilitat B, xifra exacta:

Quina va ser la xifra d'ingressos de la vostra organització al final de l'exercici passat?

13. Vendes (en €)

Possibilitat A, per trams:

En quin tram es va situar la xifra de vendes de la vostra organització al final de l'exercici passat?

- 0-25.000 €
- +25.000 €-50.000 €
- +50.000 €-100.000 €
- +100.000 €-250.000 €
- +250.000 €-500.000 €
- +500.000 €-1.000.000 €
- +1.000.000 €-2.000.000 €
- +2.000.000 €-5.000.000 €
- +5.000.000 €-10.000.000 €
- +10.000.000 €

Possibilitat B, xifra exacta:

Quina va ser la xifra de vendes de la vostra organització al final de l'exercici passat? Aquí s'inclouen tots els ingressos procedents de la venda de bens i serveis, que equivalen essencialment a les partides associades en el compte 70 del Pla General Comptable. Hi haurà vendes en la mesura en què l'entitat tingui activitat econòmica i ofereixi un producte o servei.

14. Ajuts públics concedits a l'entitat (en €)

L'ens local haurà de triar demanar a les entitats que contestin per trams (possibilitat A) o donant la xifra exacta (possibilitat B).

Possibilitat A, per trams:

En quin tram es va situar, al final de l'exercici passat, l'import de les subvencions rebudes en percentatge sobre els ingressos totals?

- 0-25 %
- +25-50 %
- +50-75 %
- +75-100 %

Possibilitat B, xifra exacta:

Quin va ser l'import de les subvencions rebudes en percentatge sobre els ingressos totals al final de l'exercici passat?

Indiqueu l'import en euros de les subvencions que s'han concedit a l'entitat per part de diferents institucions públiques o privades en el darrer exercici econòmic. Es comptabilitzaran totes les subvencions atorgades i imputades en el període de l'exercici que s'està avaluant, independentment de si han estat cobrades o no durant el present exercici. El total de les subvencions es pot trobar dins del Compte de Resultats amb el codi 74 «Subvencions, donacions i llegats».

15. Distribució de beneficis econòmics (en €)

A què va dedicar la vostra organització els beneficis de l'exercici anterior?

- Re inversió en l'entitat: _____ %
- Repartiment a les persones/entitats sòcies: _____ %
- Repartiment a la comunitat i/o a projectes socials: _____ %
- No vam tenir beneficis

4.1.2. BLOC II. Democràcia interna i participació

16. Participació de les persones sòcies en l'aprovació del pla de gestió i/o el pressupost anual

Quantes persones sòcies van participar en l'elaboració del pla de gestió i/o el pressupost anual del darrer exercici de manera desglossada per sexe i per categories professionals?

17. Paritat en els càrrecs funcionals

Quants homes i quantes dones ocupen càrrecs de responsabilitat en l'estructura funcional de la vostra organització?

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones que ocupen càrrecs de responsabilitat en l'estructura funcional de l'entitat, entesos com a càrrecs de direcció i comandaments intermedis, independentment de si ocupen o no algun càrrec polític/societari. Per obtenir aquesta dada es pot recórrer als documents que plasmen l'organigrama intern, especialment les actes de les reunions en què es reculli l'última estructura funcional interna aprovada.

18. Paritat en els càrrecs societaris/polítics

Quants homes i quantes dones ocupen càrrecs de responsabilitat en l'estructura societatària/política de la vostra organització?

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones que ocupen càrrecs societaris/polítics en l'entitat. En funció de la vostra forma jurídica hauréu d'indicar la xifra de persones integrants de la junta directiva (associacions i federacions), consell rector (cooperatives), patronat (fundacions) o similars. Per obtenir aquesta informació podeu consultar les actes de reunions o assemblees generals en què s'han acordat els canvis o les renovacions de càrrecs en els òrgans de govern de l'entitat, així com els estatuts de l'entitat.

4.1.3. BLOC III. Marc laboral

19. Retribució salarial més alta i més baixa

L'ens local haurà de triar demanar a les entitats que contestin per trams (possibilitat A) o donant la xifra exacta (possibilitat B).

Possibilitat A, per trams

Quina és la diferència salarial en salari brut per hora entre la persona de l'entitat, sòcia o no, que cobra més, i la que cobra menys?

- 1
- +1 a 2
- +2 a 3
- +3 a 4
- +4 a 5
- +5

Possibilitat B, xifra exacta

Salari brut per hora:

Homes	Dones
+ _____ - _____	+ _____ - _____

Indiqueu la retribució més alta i la més baixa en l'entitat; per fer-ho s'ha de tenir en compte el preu brut de l'hora treballada, ja que, si s'indiqués en forma de salaris bruts mensuals o anuals, les diferències de retribucions podrien ser degudes a diferències en les jornades laborals. A l'hora de mesurar el salari més alt, a més del salari brut s'han d'incloure també les remuneracions per assistir a reunions o altres activitats a les quals es té accés pel fet d'ocupar un càrrec determinat dintre de l'entitat. Serien remuneracions de representació de l'entitat pagades per altres organitzacions. Per incorporar aquestes retribucions al càlcul de preu brut per hora treballada, recomanem sumar les percepcions en concepte de representació de l'entitat al salari brut anual i dividir aquesta suma entre les hores anuals indicades en el contracte laboral, el conveni o el reglament de règim intern (segons el cas). Recomanem consultar tant les nòmines com el compte 64 de sous i salaris segons el Pla General Comptable.

20. Persones amb contractes temporals

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones assalariades amb contracte temporal sobre el total de persones assalariades en el darrer exercici.

4.1.4. BLOC IV. Compromís social i ambiental

21. Accions de provisió verda

Responeu «sí» o «no» a les preguntes següents:

	Sí	No
1. Disposeu de pràctiques i procediments per a l'estalvi i l'eficiència energètiques?	☐	☐
2. Contracteu el servei elèctric amb proveïdors que generen energia de fonts cent per cent renovables?	☐	☐
3. Disposeu de pràctiques i procediments per a l'estalvi i l'eficiència en el consum d'aigua?	☐	☐

4. Utilitzeu paper reciclat i/o amb certificat d'exploració forestal sostenible de manera regular i majoritària?	☐	☐
5. Disposeu de pràctiques formals de prevenció de residus?	☐	☐
6. Utilitzeu productes alimentaris amb certificat de producció de proximitat?	☐	☐
7. Utilitzeu productes alimentaris amb certificat de producció ecològica i/o de comerç just?	☐	☐

Es tracta d'un indicador que inclou les respostes «Sí» (1 punt) respecte al total.

Per exemple, si l'entitat en compleix 5, obté una puntuació de 5 sobre 7.

22. Adquisicions de bens i serveis a proveïdors locals (en €)

Quants diners va gastar la vostra organització durant l'exercici anterior en l'adquisició de bens i serveis a proveïdors...

a) del municipi respecte al total?

b) de la comarca respecte al total?

Entenem per adquisició de bens i serveis el conjunt de compres efectuades en concepte de compra de mercaderies (material d'oficina, aprovisionaments industrials, equips informàtics, etc.) i de contractació de serveis (subministraments, serveis de comunicació, serveis informàtics, etc.). Són essencialment les partides associades als comptes 60 i 62 del Pla General Comptable.

23. Adquisicions de bens i serveis a proveïdors de l'economia social i solidària (en €)

Quin percentatge dels diners gastats en l'adquisició de bens i serveis va tenir com a proveïdores organitzacions de l'economia social i solidària respecte al total de proveïdors?

Entenem per adquisició de bens i serveis el conjunt de compres efectuades en concepte de compra de mercaderies (material d'oficina, aprovisionaments industrials, equips informàtics, etc.) i de contractació de serveis (subministraments, serveis de comunicació, serveis informàtics, etc.). Són essencialment les partides associades als comptes 60 i 62 del Pla General Comptable.

Entenem per iniciativa d'economia social i solidària les entitats que s'indiquen en la pregunta 1.

24. Transparència interna de les remuneracions

	Sí	No
Són públics per a totes les persones de l'entitat tots els salaris i la resta de retribucions?	☐	☐

25. Acció social i solidària

En quantes accions socials i solidàries ha col·laborat desinteressadament la vostra entitat en l'exercici passat? _____

Anomeneu-les: _____

4.2. Qüestionari complet

4.2.1. BLOC I. Dades quantitatives

1. Tipus d'entitat d'ESS

Heu de seleccionar els nivells 1 i 2 i, si escau, també el nivell 3:

1. Tipus i subtipus	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
	Cooperatives	Cooperativa agrària Cooperativa de consumidors i usuaris Cooperativa de crèdit Cooperativa d'ensenyament Cooperativa d'habitatge Cooperativa de segon grau Cooperativa de serveis Cooperativa de treball associat Cooperativa integral Cooperativa sanitària	Per a qualsevol cooperativa s'ha de triar entre: - Cooperativa amb afany de lucre - Cooperativa sense afany de lucre Indiqueu si, a més de cooperativa, sou: a) Empresa d'inserció b) Centre especial de treball
	Mutualitats	Mutualitat	
	Associacions i fundacions	a) Associació o fundació del Tercer Sector Social	a1. Associació Indiqueu si, a més d'associació, sou: a1a. Empresa d'inserció a1b. Centre especial de treball a2. Fundació Indiqueu si, a més de fundació, sou: a2a. Empresa d'inserció a2b. Centre especial de treball
		b) Associació o fundació agroecològica amb activitat econòmica	b1. Banc de llavors b2. Banc de terres b3. Grup de consum agroecològic b4. Entitat de custòdia del territori b5. Entitat de gestió d'una fira agroecològica b6. Hort comunitari
		c) Associació o fundació cultural amb activitat econòmica	c1. Associació c2. Fundació

1. Tipus i subtipus	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
		d) Associació o fundació de finances ètiques	d1. Comunitat autofinançada (CAF) d2. Associació o fundació de finances ètiques d3. Entitat de gestió d'una moneda comunitària
		e) Associació sociocomunitària	e1. Banc d'energia e2. Banc de temps e3. Mercat d'intercanvi e4. Grup de criança compartida e5. Entitat de gestió d'un bé comú e6. Entitat de gestió d'un equipament o un servei públic de manera comunitària
	Societats agràries de transformació	Societat agrària de transformació	
	Confraries de pescadors	Confraria de pescadors	
	Societats mercantils	Societats limitades	Societat limitada laboral Societat anònima laboral
		Empresa d'inserció dependent d'una empresa mercantil privada	
		Centre especial de treball dependent d'una empresa mercantil privada	
	Altres		

2. Sector d'activitat

Heu de seleccionar el tipus d'activitat a què es dedica l'entitat.

1. Agricultura, ramaderia i pesca
2. Productes alimentaris i begudes
3. Extractives
4. Tèxtil-confecció
5. Química
6. Metall
7. Automoció
8. Fusta i mobles
9. Altres manufactureres

10. Energia, aigua i residus
11. Construcció i immobiliàries
12. Comerç al detall
13. Comerç a l'engròs
14. Hostaleria i turisme
15. Logística
16. TIC
17. Serveis financers
18. Serveis a les empreses
19. Administració pública
20. Educació
21. Recerca
22. Salut
23. Serveis socials
24. Edició, cultura i lleure

3. Membres de l'entitat

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de membres de la vostra organització.

4. Persones sòcies treballadores

Només ho han de respondre les cooperatives o les societats laborals.

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones treballadores que són, a més, sòcies de l'entitat (sòcies de treball en el cas de les cooperatives i sòcies laborals en el cas de les societats laborals).

5. Persones sòcies no treballadores

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones sòcies i/o col·laboradores de l'entitat que no hi treballen (p. ex. sòcies de consum o de serveis; persones associades si es tracta d'associacions; patrons si es tracta de fundacions, o persones sòcies col·laboradores segons la naturalesa de l'entitat).

6. Organitzacions sòcies

Només ho han de respondre les organitzacions de segon o tercer grau.

Indiqueu la xifra d'empreses o entitats sòcies.

7. Persones representants de les organitzacions sòcies

Només ho han de respondre les organitzacions de segon o tercer grau.

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones representants de les organitzacions sòcies que participen activament en espais decisoris i executius.

8. Persones del patronat

Només ho han de respondre les fundacions.

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones que conformen el patronat de la fundació.

9. Persones assalariades

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones assalariades.

10. Persones voluntàries

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones que participen de manera voluntària en l'estructura de l'entitat.

Aquest indicador l'han de respondre només totes aquelles organitzacions que, per la naturalesa de la seva activitat, compten regularment amb persones voluntàries.

11. Persones en formació i/o pràctiques, o bé en condició de becàries

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones vinculades a l'entitat a través d'un contracte de pràctiques o altres vies per incorporar persones becàries i/o en formació.

12. Ingressos (en €)

L'ens local haurà de triar demanar a les entitats que contestin per trams (possibilitat A) o donant la xifra exacta (possibilitat B).

Possibilitat A, per trams:

En quin tram es va situar la xifra d'ingressos de la vostra organització al final de l'exercici passat?

- 0-25.000 €
- +25.000 €-50.000 €
- +50.000 €-100.000 €
- +100.000 €-250.000 €
- +250.000 €-500.000 €
- +500.000 €-1.000.000 €
- +1.000.000 €-2.000.000 €
- +2.000.000 €-5.000.000 €
- +5.000.000 €-10.000.000 €
- +10.000.000 €

Possibilitat B, xifra exacta:

Quina va ser la xifra d'ingressos de la vostra organització al final de l'exercici passat?

13. Vendes (en €)

L'ens local haurà de triar demanar a les entitats que contestin per trams (possibilitat A) o donant la xifra exacta (possibilitat B).

Possibilitat A, per trams:

En quin tram es va situar la xifra de vendes de la vostra organització al final de l'exercici passat?

- 0-25.000 €
- +25.000 €-50.000 €
- +50.000 €-100.000 €
- +100.000 €-250.000 €
- +250.000 €-500.000 €
- +500.000 €-1.000.000 €
- +1.000.000 €-2.000.000 €
- +2.000.000 €-5.000.000 €
- +5.000.000 €-10.000.000 €
- +10.000.000 €

Possibilitat B, xifra exacta:

Quina va ser la xifra de vendes de la vostra organització al final de l'exercici passat? Aquí s'inclouen tots els ingressos procedents de la venda de bens i serveis, que equivalen essencialment a les partides associades al compte 70 del Pla General Comptable. Hi haurà vendes en la mesura en què l'entitat tingui activitat econòmica i ofereixi un producte o servei.

14. Ajuts públics concedits a l'entitat (en €)

L'ens local haurà de triar demanar a les entitats que contestin per trams (possibilitat A) o donant la xifra exacta (possibilitat B).

Possibilitat A, per trams:

En quin tram es va situar, al final de l'exercici passat, l'import de les subvencions rebudes en percentatge sobre els ingressos totals?

- 0-25 %
- +25-50 %
- +50-75 %
- +75-100 %

Possibilitat B, xifra exacta:

Quin va ser l'import de les subvencions rebudes en percentatge sobre els ingressos totals al final de l'exercici passat?

Indiqueu l'import en euros de les subvencions que s'han concedit a l'entitat per part de diferents institucions públiques o privades en el darrer exercici econòmic. Es comptabilitzaran totes les subvencions atorgades i imputades en el període de l'exercici que s'està avaluant, independentment de si han estat cobrades o no durant el present exer-

cici. El total de les subvencions es pot trobar dins del Compte de Resultats amb el codi 74 «Subvencions, donacions i llegats».

15. Distribució de beneficis econòmics (en €)

A què va dedicar la vostra organització els beneficis de l'exercici anterior?

- Re inversió en l'entitat: _____ %
- Repartiment a les persones/entitats sòcies: _____ %
- Repartiment a la comunitat i/o projectes socials: _____ %
- No vam tenir beneficis

4.2.2. BLOC II. Democràcia interna i participació

16. Participació de les persones sòcies en l'elaboració del pla de gestió i/o el pressupost

Quantes persones sòcies van participar en l'elaboració del pla de gestió i/o el pressupost anual del darrer exercici, de manera desglossada per sexe i categories professionals?

17. Participació de les persones sòcies en l'aprovació del pla de gestió i/o el pressupost anual

Quantes persones sòcies van participar en l'aprovació del pla de gestió i/o el pressupost anual del darrer exercici, de manera desglossada per sexe i per categories professionals?

18. Participació en l'entitat de les persones assalariades

Marqueu amb una X l'opció que correspongui.

A la vostra organització, les persones assalariades...

- a) no intervenen en les decisions importants de l'entitat.
- b) reben informació sobre les decisions importants preses.
- c) són consultades sobre les decisions importants de l'entitat abans que les persones sòcies o l'òrgan corresponent decideixi.
- d) decideixen, com la resta, sobre les qüestions importants de l'entitat.

19. Paritat en els càrrecs funcionals

Quants homes i quantes dones ocupen càrrecs de responsabilitat en l'estructura funcional de la vostra organització?

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones que ocupen càrrecs de responsabilitat en l'estructura funcional de l'entitat, entesos com a càrrecs de direcció i comandaments intermedis, independentment de si ocupen o no algun càrrec polític/societari.

20. Paritat en els càrrecs societaris/polítics

Quants homes i quantes dones ocupen càrrecs de responsabilitat en l'estructura societatària/política de la vostra organització?

Indiqueu en nombres enters i de manera desglossada per sexe la xifra de persones que ocupen càrrecs societaris/polítics en l'entitat. En funció de la vostra forma jurídica hauréu d'indicar la xifra de persones integrants de la junta directiva (associacions i federacions), consell rector (cooperatives), patronat (fundacions) o similars. Per obtenir aquesta informació, podeu consultar les actes de reunions o assemblees generals en què s'han acordat els canvis o les renovacions de càrrecs en els òrgans de govern de l'entitat, com també els estatuts de l'entitat.

4.2.3. BLOC III. Marc laboral

21. Retribució salarial més alta i més baixa

L'ens local haurà de triar demanar a les entitats que contestin per trams (possibilitat A) o donant la xifra exacta (possibilitat B).

Possibilitat A, per trams

Quina és la diferència salarial en salari brut per hora entre la persona de l'entitat, sòcia o no, que cobra més, i la que cobra menys?

- 1
- +1 a 2
- +2 a 3
- +3 a 4
- +4 a 5
- +5

Possibilitat B, xifra exacta

Salari brut per hora:

Homes + _____ - _____	Dones + _____ - _____
--------------------------	--------------------------

Indiqueu la retribució més alta i la més baixa en l'entitat; per fer-ho s'ha de tenir en compte el preu brut de l'hora treballada. A l'hora de mesurar el salari més alt, a més del salari brut s'han d'incloure també les remuneracions per assistir a reunions o altres activitats a les quals es té accés per raó d'ocupar un càrrec determinat dintre de l'entitat. Serien remuneracions de representació de l'entitat pagades per altres organitzacions. Per incorporar aquestes retribucions al càlcul de preu brut per hora treballada, recomanem sumar les percepcions en concepte de representació de l'entitat al salari brut anual i dividir aquesta suma entre les hores anuals indicades en el contracte laboral, el conveni o el reglament de règim intern (segons sigui el cas). Recomanem consultar tant les nòmines com el compte 64 de sous i salaris segons el Pla General Comptable.

22. Sou de les persones assalariades

Marqueu amb una X l'opció que correspongui.

El sou de les persones assalariades, com a mitjana, es troba...

- a) per sobre del conveni.
- b) segons el conveni.
- c) per sota del conveni.

23. Persones amb contractes temporals

Quantes persones assalariades amb contracte temporal va tenir la vostra organització sobre el total de persones assalariades en el darrer exercici de manera desglossada per sexe?

24. Condicions laborals

Marqueu amb dues X, una al bloc de persones sòcies i l'altra al de persones assalariades, segons se'ls apliqui gens, poc, bastant o molt, cada una de les vuit mesures següents:

	SÒCIES (en coop. o soc. lab.)				ASSALARIADES			
	<i>gens</i>	<i>poc</i>	<i>bastant</i>	<i>molt</i>	<i>gens</i>	<i>poc</i>	<i>bastant</i>	<i>molt</i>
a) Teniu implantat un sistema de prevenció de riscos laborals?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Preneu mesures actives per a la promoció de la salut en els centres de treball?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Disposeu d'un reglament intern de gestió de les relacions laborals?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Disposeu de mesures per a la conciliació del treball amb responsabilitats de cura en l'àmbit privat?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Oferiu oportunitats de formació i creixement professional?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Disposeu de mesures compensatòries per a les sobrecàrregues de treball puntuals assumides?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Genereu espais d'atenció emocional i de cura en relació amb la seva situació a l'entorn laboral?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Oferiu possibilitats i espais de participació sobre la marxa general de l'entitat?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

25. Formació

Quina mitjana d'hores de formació per treballador/a es va registrar durant l'exercici passat? _____

4.2.4. BLOC IV. Compromís social i ambiental

26. Accions de provisió verda

Responen «sí» o «no» a les preguntes següents:

	Sí	No
1. Disposeu de pràctiques i procediments per a l'estalvi i l'eficiència energètiques?	☐	☐
2. Contracteu el servei elèctric amb proveïdors que generen energia de fonts cent per cent renovables?	☐	☐
3. Disposeu de pràctiques i procediments per a l'estalvi i l'eficiència en el consum d'aigua?	☐	☐
4. Utilitzeu paper reciclat i/o amb certificat d'explotació forestal sostenible de manera regular i majoritària?	☐	☐
5. Disposeu de pràctiques formals de prevenció de residus?	☐	☐
6. Utilitzeu productes alimentaris amb certificat de producció de proximitat?	☐	☐
7. Utilitzeu productes alimentaris amb certificat de producció ecològica i/o de comerç just?	☐	☐

Es tracta d'un indicador compost per les respostes "Sí" (1 punt) respecte al total.

Per exemple, si l'entitat en compleix 5, obté una puntuació de 5 sobre 7.

27. Pla d'acció o sistema de gestió ambiental

Disposeu d'una política o d'un pla d'acció o sistema de gestió ambiental?

- a) Sí, una eina estàndard
- b) Sí, una eina pròpia
- c) No

Les polítiques, plans d'acció o sistemes de gestió ambiental tenen per objectiu establir mesures per reduir l'impacte ambiental de l'entitat. Aquests plans poden estar formalitzats a través d'eines de gestió estandarditzades i auditades (ISO 14000, EMAS) o mitjançant un sistema de gestió i millora ambiental propi. En qualsevol dels dos casos, s'ha d'haver publicat la política, el pla d'acció o el sistema de gestió amb els objectius i les accions que es plantegen.

28. Adquisicions de bens i serveis a proveïdors locals (en €)

Quants diners va gastar la vostra organització durant l'exercici anterior en l'adquisició de bens i serveis a proveïdors...

- a) del municipi respecte al total?
- b) de la comarca respecte al total?

Entenem per adquisició de bens i serveis el conjunt de compres efectuades en concepte de compra de mercaderies (material d'oficina, aprovisionaments industrials, equips informàtics, etc.) i de contractació de serveis (subministraments, serveis de comunicació, serveis informàtics, etc.). Són essencialment les partides associades als comptes 60 i 62 del Pla General Comptable.

29. Adquisicions de bens i serveis a proveïdors de l'economia social i solidària (en €)

Quin percentatge dels diners gastats en l'adquisició de bens i serveis va tenir com a proveïdores organitzacions de l'economia social i solidària respecte al total de proveïdors? Entenem per adquisició de bens i serveis el conjunt de compres efectuades en concepte de compra de mercaderies (material d'oficina, aprovisionaments industrials, equips informàtics, etc.) i de contractació de serveis (subministraments, serveis de comunicació, serveis informàtics, etc.). Són essencialment les partides associades als comptes 60 i 62 del Pla General Comptable. Entenem per iniciativa d'economia social i solidària les entitats que s'esmenten en la pregunta 1.

30. Associació a les finances ètiques

	Sí	No
L'entitat és sòcia d'alguna entitat de finances ètiques?	☐	☐

Indiqueu que sí, en el cas que l'entitat sigui sòcia d'alguna d'aquestes entitats: Asca, Coop57, Fiare, Oikocredit i Triodos Bank.

Si la vostra organització és sòcia d'una altra entitat que també es consideri de finances ètiques, indiqueu-la aquí:

31. Distribució dels préstecs dins el sector financer

Quin és l'import anual de préstecs que ha rebut la vostra organització per part tant de les finances ètiques com de les finances convencionals? _____

Import anual dels préstecs que ha rebut la vostra organització procedents d'entitats de finances ètiques: _____

Import anual dels préstecs que ha rebut la vostra organització procedents d'entitats de finances convencionals: _____

Indiqueu, si escau, l'import total dels préstecs obtinguts d'entitats de finances ètiques i els obtinguts d'entitats de finances convencionals durant el darrer exercici. Comptablement, les operacions d'endeutament i obtenció de préstecs es comptabilitzen en els comptes 17, 51 o 52 del Pla General Comptable. Es considera entitat de finançament ètic alguna de les següents: Asca, Coop57, Fiare, Oikocredit i Triodos Bank.

32. Distribució dels dipòsits dins el sector financer

Quina és la mitjana anual de dipòsits en les finances ètiques i en les finances convencionals?

Mitjana anual dels dipòsits que teniu en entitats de finances ètiques:

Mitjana anual dels dipòsits que teniu en entitats de finances convencionals:

Indiqueu el volum mitjà d'euros dipositats en els comptes bancaris associats a entitats de finances convencionals i a entitats de finances ètiques dels quals l'entitat és titular. Es considera entitat de finançament ètic alguna de les següents: Asca, Coop57, Fiare, Oikocredit i Triodos Bank. Atès que els diners dipositats en els comptes corrents varien durant l'any, s'haurà d'indicar la mitjana. Per fer el càlcul, seguiu aquesta fórmula: preneu el saldo de cada compte corrent en el darrer dia de cada trimestre, sumeu els quatre saldos i dividiu la xifra entre 4; així obtindreu la mitjana anual de diners dipositats en aquell compte corrent. Si l'entitat disposa de més d'un compte associat a les finances convencionals o a les finances ètiques, s'hauran de sumar les mitjanes de cada compte corrent. Els saldos bancaris es comptabilitzen en el compte 57 del Pla General Comptable.

33. Projectes amb altres entitats

	Sí	No
a) En els darrers dotze mesos, la vostra organització ha cooperat amb d'altres en algun projecte?	☐	☐
b) Quants d'aquests projectes són de cooperació amb organitzacions del mateix sector d'activitat? _____		
c) Quants d'aquests projectes són de cooperació amb organitzacions d'un altre sector d'activitat? _____		
Descriuiu breument aquests projectes:		
_____		

34. Transparència interna de les remuneracions

	Sí	No
Són públiques per a totes les persones de l'entitat tots els salaris i la resta de retribucions?	☐	☐

35. Transparència externa

	Sí	No
a) Es pot accedir externament a la informació de l'entitat?	☐	☐
b) Teniu mecanismes d'atenció al client?	☐	☐
c) Al vostre web doneu informació...		
c1. de la memòria econòmica?	☐	☐
c2. del balanç social o la memòria de sostenibilitat?	☐	☐
c3. de les persones que hi treballen?	☐	☐
c4. dels clients amb què treballeu?	☐	☐

36. Pagament responsable als proveïdors

En quants dies, de mitjana, la vostra organització paga als proveïdors? _____

37. Acció social i solidària

En quantes accions socials i solidàries ha col·laborat desinteressadament la vostra l'entitat en l'exercici passat? _____

Anomeneu-les: _____

Altres publicacions de la sèrie Economia i Treball

Eines

- 1 Models i factors per a un nou desenvolupament econòmic local - AtlesDEL